

MARIJA OMM IL-BNEDMIN

BIS-SAHHA TA' EVA?

Kristu mormi fuq is-Salib qabel ma radd ruhu għall-fidwa tal-bniedem ġiegħel lil ommu tiegħu bħala binha lil Ġwanni l-Appostlu. Dar fuq id-dixxiplu li kien iħobb u qallu: "hekk u ommok" (San Ġwann, XIX, 26-27). Mill-ghotja ta' Marija SS.ma u tad-dixxiplu lil xulxin minn Kristu, l-ghorrief tal-Knieja, bħal Bossuet (*Sermon sur le Rosaire, Opera, t.II, p.808*) u r-Roschini (*Istruzioni Mariane, Roma 1945, p.76s*) iġhallmu li Kristu b'dawn il-kliem hatar lil ommu Marija omm il-bnedmin kollha.

Ma nafx kif fi kliem Kristu jista' wiehed jintebaħ b'dan il-wirt. Kif iġġidilna San Ġwann innifsu, hdejn is-salib kien hemm ukoll "oht ommu Marija ta' Kleofa, u Marija Maddalena" (XIX, 25). Konna nashu għal xi tagħrif bħalma jridu iġġidu Bossuet u r-Roschini li kieku Kristu qal lil ommu "Hekk huma wliedek", u lil dawk ta' madwar is-salib "Hekku ommkom".

Marija kienet omm il-bnedmin qabel ma seħħ il-misteru tal-Golgota. Marija mhix omm il-bnedmin għax mogħtija lilna b'adozzjoni minn Kristu bħalma jridu l-ghorrief li semmejna. Marija m'għandhiex, qabel xejn, għax tiżzi ħajr lil Eva talli haditha m'Alla. Mhux bis-sahha ta' Eva Marija saret omm Kristu u omm il-bnedmin kollha. Marija kellha tkun omm Kristu u omm il-bnedmin mhux minhabba d-dnub, iżda qabel id-dnub. Mhux Marija minhabba Eva, iżda Eva għal Marija. Qabel Adam u Eva, Marija kienet;

għalhekk hi ommhom. Eva nhalqet għax Marija kienet ġa omm; id-Duluri seħħet għax Eva dinbet. Marija kellha tkun omm Kristu glorifikatur; għax seħħ id-dnub din l-istess omm tat lil-Feddej minflok.

Il-kelma "omm" u l-kelma "tarbija" huma żewġ kelmiet li jingabru fi hsieb wiehed; tant hu hekk li wahda tiġbed lill-oħra. It-tifsir ta' "omm" tagħtih "it-tarbija"; ma nifhimx x'inhi tarbija jekk ma nafx xi tfisser omm. Dawn huma żewġ hsibijiet, li għalkemm wiehed mhux li-ehor, ma jistgħux ma jitlaħħmox f'xulxin għat-tifsir tagħhom infushom. Għalkemm il-Kitba Mqaddsa ma tantx tagħti tagħrif fuq il-Madonna, nistghu b'xi mod nintebhu bil-kobor tagħha, jekk inqisuha mghaqda ma' binha: l-omm u t-tarbija. Smajnieha kemm il-darba "immorru għand Kristu permezz ta' Marija": hawn naghmlu bil-maqlub, immorru għand Marija permezz ta' Kristu.

Meta Alla qal "ejja noholqu l-bniedem xbieha tagħna", dan qalu għax kellu f'moħħu l-kapulavur tiegħu li kellu jitwettaq f'għuf il-Madonna, bis-sahha tal-Madonna. Hadd ma jista' jichad li jekk qatt kien hawn mahuqa li gabret fiha x-xbieha t'Alla, kienet Kristu. U għax Alla ried lil Kristu, Adam u Eva nhalqu biex jitwield Kristu fid-dinja; għalhekk l-istess holqien tagħhom kellu sehem fi Kristu; għal daqstant kelhom jigbdu x-xbieha ta' Kristu fuqhom. Minn hawn nifhemu li Alla ma setax ma johloqx il-bniedem,

Adam, xbieha tieghu. Jekk Alla ried johloq lil Kristu biex ikun mahbub minn kreatura perfetta, u dan Kristu kellu jitwieled minn Adam, il-bnedmin kellhom ikunu xbieha ta' Kristu, u jgħbdu d-dehen t'Alla fuqhom. Ahna nghidu li min irid l-ghan irid ukoll il-mezzi biex jikseb dan l-ghan. Lill-bniedem ma rridux narawh issa wara l-waqa', iżda qabel, meta kien fl-istat ta' l-innocenza.

Dan it-tagħlim fuq Kristu jidher ċar fl-ittra ta' San Pawl lill-Efesin (I, 3-6). Fl-ittra lill-Kolossin (I, 14-17) San Pawl juri lil Kristu, Alla magħmul bniedem, bħala t-tifsir tal-holqien: il-bidu ta' kollox, l-ghan li għalih kollox twettaq: "il-hwejjeg kollha ġew mahluqa minnu u fiha: u hu kollox, u bih kollox qieghed isehh". San Pawl hawn mhux qieghed jithaddet fuq it-tieni persuna tas-SS.ma Trinità, iżda fuq l-istess persuna magħmula bniedem; difatti wkoll ftit qabel jgħid "dak li hu xbieha t'Alla invizibli, l-ewwel imwieled fost il-hlejjag kollha". Dan il-hsieb l-Appostlu jerga' jtennih f'ittra lir-Rumani: "għax dawk li hu għarafhom minn qabel, iddestinathom minn qabel biex ikunu jaqblu maxbieha ta' ibnu, biex ikun hu l-kbir fost hafna ahwa" (VII, 29). Kristu twieled fiż-żmien, iżda mhux b'daqshekk ma kienu jeżisti xorta waħda fil-milja tal-hajja. X'inhi l-hajja jekk mhux Alla nnfsu? Kristu qabel ma twieled kien ġa kiseb il-milja tal-hajja, għax l-istess hajja riedet lill-ewwel u qabel kollox. Ma ninsewx li f'Alla ma hemmx ġiri ta' żmien, fl-imghoddi, f'issa u fil-gejjieni: kollox present. Niftakru darba x'qal Kristu: "Qabel ma kien Abraham, jiena (mhux it-tieni persuna tas-

SS.ma Trinità; jien Kristu: it-tieni persuna tas-SS.ma Trinità magħmula bniedem) hu" (San Ġwann, VIII, 59). Kristu kien minn dejjem, u indipendentement mid-dnub, huna. Id-dnub hassar u farrak, u mhux ġieghel li jitwettaq il-kapulavur t'Alla, li l-holqien kollu m'hu xejn hdejh. Mhux Kristu għall-bnedmin iżda l-bnedmin għal Kristu.

Minn hawn naraw il-kobor tal-Madonna: omm l-ewwel fost il-bnedmin (*primogenitus inter omnes creaturas*) ġiet neċessarament mahluqa qabel kulhadd barra binha. U għax kellu dejjem jitwieled Kristu, Marija ma saretx omm Alla aċcidentalment, minhabba d-dnub. Il-Maġisteru tal-Knisja tenna kemm-il-darba li Alla b'digriet wiehed ried lil Kristu u lil ommu Marija SS.ma (Cfr. *Ineffabilis Deus* Pii IX; *Munificentissimus Deus* Pii XII: *uno eodemque decreto*). Hawn nilmhu lil Marija magħquda ma' binha, msawra f'misteru wiehed, għax fiha u bis-sahha tagħha l-Hallieq u l-mahluq saru haġa waħda; hi tat lil Alla n-natura ta' bniedem, u lill-bniedem n-natura t'Alla; hi li minn dejjem kellha tghaqqad it-tnejn flimkien. Jekk il-kliem t'Alla "ejja noholqu l-bniedem xbieha tagħna" kienu ndirizzati l-ewwel u qabel kollox lil Kristu, wara kienu wkoll fl-istess digriet jirreferixxu lill-Madonna. Jekk l-ghan tal-holqien kien Kristu, il-Madonna kienet l-aqwa strument biex isehh dan l-ghan; seta', għalhekk, Alla halaq biss il-Madonna ġieq jitwieled Kristu, u ma johloq lil hadd iżjed. Mhux biss, u dik il-mahluqa, li Alla u hi kellhom iwettqu l-kapulavur 'Kristu', sejra ma tkunx xbieha t'Alla b'mod l-iżjed perfett? Marija kienet, għalhekk, xbieha t'Alla iżjed milli kienet

Eva fl-istat ta' l-innoċenza. Eva bis-sahha ta' Marija kienet tixbah lil Alla, jew ahjar, Eva kienet tixbah lil Marija, li kienet xbieha t'Alla.

Meta gibna dan kollu quddiem għajnejna, Marija tidher l-omm tal-hlejjaq kollha qabel il-Golgota u mhux minhabba l-Golgota. Jekk Kristu hu l-ewwel kreatura maħluqa minn Alla flimkien mal-Madonna, u bis-sahha ta' Kristu l-bnedmin kollha twieldu, Marija hi omm ta' Kristu u ta' hutu li ġew warajh (logikament) u minhabba fih. Jekk inzommu dak li għidna fuq Kristu quddiem għajnejna "qabel ma kien Abraham, jiena (Kristu) hu", Marija tiehu l-post ta' Eva bħala omm naturali tagħna. Fil-pjan naturali wkoll Marija hi omm il-bnedmin u mhux Eva. Hu minnu li Eva ġiet fiz-żmien qabel Marija, iżda m'għandniex inharsu lejn il-fatt

fit-tmiem tiegħu; naraw kif nstgħu il-bidu biex hekk ikollna iżjed tagħrif tal-fatt. Il-muntanja li qiegħda f'nofs oċeanu mhix biss dik il-qarqura ta' barra mill-ilma; il-muntanja hi kollha kemm hi, li tibda minn qiegħ il-baħar. Il-quċcata li qiegħdin naraw hi Eva, iżda l-baħar tal-misteru tal-kreazzjoni qiegħed jgħatti l-bqija tal-muntanja li tiġbor fiha l-misteru tal-Inkarnazzjoni. Kif rajna qabel, li jgħodd mhux li sar qabel jew wara fi żmien, li hu aċċident fl-għajnejn t'Alla, iżda x'sawret l-ewwel il-Hajja. Il-Hajja tkattret u tat Hajja oħra li minna ahna ġejna: Alla halaq 'il Kristu, l-ewwel fost kulhadd, u minnu ġejna ahna. U min hi omm dak li lilu nafu hajjtna?

P. ANDREA CUSCHIERI,
O.F.M.

~~KEMM KIENU L-MAGI?~~

~~Il-Vangelju, waqt li jsemmi l-wasla tal-Magi f'Ġerusalem biex ikttxu fejn twieled is-sultan tal-Lhud (Mt. 2, 2), xejn ma jgħidilna kemm kienu fil-għadd dawk il-Magi. Sa s-seklu IX, il-fehma ta' xi kittieba u l-fidi ta' bosta kienu jifhemu li l-għadd tal-Magi kien "minn tnejn sa tnaas il-wieċed, imma bi preferenza għan-numru tlieta". Mis-seklu IX 'l hawn ġew magħrufin saħansitra ismijiethom: GASPRU, MELKJORRI u BALDASSRI (Zanu), li qabarhom hu meqjum f'Kolon, fuq ix-xmara Renu, fil-Bavarja. Ta' min jaf, li fil-katakombi ta' Ruma hemm pittura (affresk), li turi erba' suniet ta' slaten inewlu għotjiet~~

(rigali) lill-Bambin Ġesù bil-qiegħda fuq irkubbtejn is-Safja Marija.

~~Jekk il-Magi kinux slaten jew kemm kienu l-Vangelju ma jgħidix; iżda l-għadd ta' erbgħa minn flok tlieta, jaqbel sewwa mal-leggenda li sa ngħidu hawnhekk.~~

~~Gaspru, Melkiorri u Baldassri kienu jgħammru f'Babilonja, fil-belt ta' Borsippa, waqt li lichor, ir-raba' wieċed, li kien jismu Artibanu, kien minn Ekbatana, li hi qalb liġbla u l-għoljiet tal-Persja, xi 150 mil bogħod mit-tliet Magi l-oħra. Il-Magi kienu nies għorrief imharrġin hafna fil-għerf tal-Kwiekeb. Kienu jilbsu galabija mlewna tal-harir, b'mantar tas-suf abjad, f'rashom~~